

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Центральноукраїнський державний
педагогічний університет імені Володимира Винниченка**

**ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

КРИМІНОЛОГІЯ

(назва навчальної дисципліни)

підготовки _____ **магістра** _____
(назва рівня вищої освіти)
спеціальність/напрямок _____ **081 Право** _____
(шифр і назва спеціалізації)
спеціалізація _____
(шифр і назва спеціалізації)
освітня програма _____ **Право** _____
(назва)

(шифр за ОПП НФП 2.1.1.1.)

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Драгоненко А.О.,
доцент кафедри галузевого права та правоохоронної діяльності, кандидат
юридичних наук, доцент

Обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету
« 30 » серпня 2018 року, протокол № 1

Голова Вченої ради факультету
(підпис) Філоретова Л.М.
(прізвище, ініціали)

Програму схвалено на засіданні кафедри галузевого права та правоохоронної
діяльності
Протокол № 1 від «30» серпня 2018 року

Завідувач кафедри
(підпис) Грищенко В.Г.
(прізвище, ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Кримінологія” розроблена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів за спеціальністю 081 Право.

Предмет вивчення навчальної дисципліни “Кримінологія” є специфічна сфера суспільних відносин, що володіє змістом, який дозволяє відрізнити їх від інших суспільних відносин. Це, у загальному плані, відносини, що пов’язані зі злочинністю та її запобіганням, причинами й умовами злочинності, злочинною поведінкою осіб і профілактикою такої поведінки. Саме ці відносини являють собою ядро предмету кримінології й визначають особливості даної науки. Крім того, із предметом кримінології пов’язані й інші відносини, що стосуються злочинності, наприклад, негативні явища: алкоголізм, проституцію, безпритульність і бездоглядність підлітків тощо. Елементами предмету є:

основні:

- злочинність як суспільно небезпечне соціально-правове явище, її тенденції й закономірності, що вивчаються з урахуванням минулого, сьогодення й майбутнього;
- причини й умови злочинності як явища, шляхи їх нейтралізації;
- особа злочинця як певного соціального типу, формування й реалізація злочинної поведінки, механізм здійснення конкретного злочину;
- запобігання злочинності як явища й її профілактика як основний засіб;

додаткові:

- прогнозування злочинності та планування заходів протидії їй;
- кримінальна статистика, яка є основою аналізу стану злочинності у суспільстві;
- методика аналізу злочинності;
- ряд супутніх злочинності, негативних явищ, які у кримінології іменуються «фоновими», а в соціології — «асоціальними»;
- проблема поведінки потерпілого («віктимологія»);
- проблема суїцидальної поведінки (проблема самогубства);
- аналіз історії самої науки кримінології, розвиток кримінологічних досліджень в інших державах, аналіз зарубіжних теорій злочинності.

Міждисциплінарні зв’язки: вивчення дисципліни “Кримінологія” тісно пов’язана із дисциплінами “Актуальні проблеми кримінального права та процесу”, “Актуальні проблеми адміністративного права та адміністративна реформа в Україні”, “Проблеми реформування системи правоохоронних органів України”, “Актуальні проблеми адміністративної відповідальності”, “Актуальні проблеми судової системи в Україні”.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових частин:

Розділ 1. Загальні положення кримінології.

Розділ 2. Кримінологічна характеристика окремих видів злочинності.

Структурно-логічна схема навчальної дисципліни “Кримінологія”

1. Мета та завдання навчальної дисципліни:

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни «Кримінологія» є навчання студентів практичним навичкам здійснення запобігання злочинам, а також оволодіння конкретними способами і прийомами виявлення та усунення причин і умов, що сприяють вчиненню кримінальних правопорушень.

1.2. Основними завданнями навчальної дисципліни «Кримінологія»:

– оволодіння студентам знанням про предмет кримінології (злочинність як негативне соціальне явище; причини і умови злочинності; характеристика осіб, які вчиняють злочини; система профілактики злочинності; засади діяльності державних органів та громадськості з профілактики конкретних злочинів), завдання, методологію, місце у системі наукового пізнання;

– вироблення у студентів практичних вмінь та навичок аналізу та оцінки даних про злочинність, прогнозування злочинності та індивідуальної злочинної поведінки, організації та здійснення профілактичної діяльності, використання сучасних методів для реалізації цих завдань;

– виховати студентів почуття непримиренності до проявів такого соціального зла, як злочинність, рішучості активно протистояти конкретним злочинним проявам, відстоювати принципи соціальної справедливості, захищати людину і суспільство від злочинців.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у здобувачів вищої освіти повинні бути сформовані наступні фахові компетентності:

- володіти концептуальними знаннями, що формують сучасну термінологію науки кримінології;

- визначати фактори, які обумовлюють існування злочинності в суспільстві, причинно-наслідкові комплекси, які породжують окремі види, групи злочинів та конкретні злочини

- знати нормативно-правові основи державних та місцевих (локальних) програм з попередження та профілактики злочинності;

- проводити наукові дослідження з проблем причин та умов злочинності, виявляти актуальні теоретичні і практичні питання;

- критично осмислювати й логічно розв'язувати складні кримінологічні задачі та проблеми, що потребують міждисциплінарних підходів, оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/ недостатньої інформації та/або суперечливих вимог;

- визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти, виявляти та критично й системно аналізувати проблеми кримінологічних досліджень, пропонувати способи їх вирішення, включаючи подолання юридичної невизначеності;

- формувати правові позиції й належним чином обґрунтовувати їх, посиляючись на норми чинного вітчизняного законодавства, положення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (ЄКПЛ), прецедентну практику ЄСПЛ;

- застосовувати норми права, розуміти правовий характер і значення документів, створювати й оформлювати різні види документів відповідно до правових, мовних, технічних норм і правил документообігу;

- проводити правороз'яснювальну та правопросвітницьку роботу, консультувати з приводу заходів профілактичного характеру щодо окремих видів і груп злочинів;

- розробляти комплекс загальнодержавних заходів попередження злочинності і ряд спеціально-кримінологічних способів і заходів профілактики по їх виконанню;

- свідомо реалізовувати конституційні права та обов'язки громадянина України, мати активну громадянську позицію;

- поважати честь і гідність людини, діяти згідно з вимогами професійної етики;

- систематично підвищувати рівень професійної компетентності, у т. ч. самостійно, продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

- конструктивно взаємодіяти з колегами, експертами, у т. ч. з інших галузей знань, узгоджувати дії у процесі спільної діяльності під час навчання, виконання професійних обов'язків, вирішуючи складні правові питання.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен продемонструвати наступні результати навчання:

- розуміння теорії причин злочинності, кримінологічних процесів і явищ на основі інформації, отриманої з різних джерел, формулювання та висловлювання обґрунтованих суджень;

- здатність аналізувати і порівнювати вітчизняні та зарубіжні теорії причин злочинності, застосовувати отримані знання про комплекс криміногенних детермінант при вивченні окремих видів і груп злочинів, вміння дискутувати на кримінологічні теми, висловлювати власні позиції;

- мати активну громадянську позицію, виявляти та адекватно реагувати на факти порушення чинних національних та міжнародно-правових актів, що регулюють діяльність державних органів щодо профілактики злочинності;

- вміння проводити науково-правові дослідження з проблематики кримінологічних досліджень;

- дотримання академічної доброчесності;

- навички аналізу й узагальнення кримінологічних теорій, концепцій, підходів, критичного оцінювання суперечливих наукових позицій ;

- вміння доцільно і правильно використовувати кримінологічну термінологію;

- дотримання професійних стандартів, професійної етики, у т. ч. щодо нерозголошення конфіденційної інформації;

- усвідомлення необхідності у самовдосконаленні, систематичному підвищенні професійного рівня;

- уміння розробляти документи профілактичної спрямованості, вести їх облік і аналіз;

- здатність ефективно працювати в команді за узгодженим планом, оцінювати та коригувати його, своєчасно та якісно виконувати доручення, виявляти ініціативу;
- здатність надавати консультації з приводу профілактики та попередження злочинності в цілому і окремим її видів;
- уміння організувати правопросвітницькі заходи з метою підвищення рівня правової культури населення, розробити навчально-методичні матеріали;
- здатність аналізувати сучасний стан злочинності, розраховувати коефіцієнт злочинної активності та коефіцієнт злочинної інтенсивності, усвідомлювати і пояснювати необхідність гармонізації національного законодавства з міжнародними та європейськими стандартами, оцінювати їх вплив на національне законодавство, висловлює відповідні судження;
- здатність аналізувати та узагальнювати судову практику, у тому числі і практику ЄСПЛ, правильно «читати» кримінальну статистику і грамотно оцінювати кримінологічну ситуацію в країні, регіоні, на місцевому рівні та використовувати відповідні результати для обґрунтування правової позиції, формування правових висновків;
- уміння узагальнювати та аналізувати статистичні дані, за допомогою автоматизованих систем здійснювати обробку статистичної інформації та здійснювати прогноз криміногенної інформації
- навички з підготовки актів щодо організації та проведення кримінологічних досліджень на окремому об'єкті, території.

На вивчення навчальної дисципліни заплановано 120 годин 4 кредити ECTS.

Мова навчання: українська мова.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри галузевого права та правоохоронної діяльності, які безпосередньо проводять заняття.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Розділ 1. Загальні положення кримінології.

Тема 1. Поняття, предмет, методи та система кримінології. Історія розвитку науки та сучасний стан

Поняття кримінології як соціально-правової науки, її предмет: злочинність, причини та умови, що її обумовлюють, особа злочинця, засоби запобігання злочинності. Завдання та функції кримінології. Теоретичне та практичне значення науки кримінології.

Методологія кримінології. Загальнонаукові методи пізнання (логічний, висування гіпотез, експерименту, експертних оцінок та ін.). Приватнонаукові методи пізнання (соціологічні, математичні, статистичні, педагогічні, психологічні та ін.).

Місце кримінології в системі наук. Зв'язок кримінології з філософією, соціологією, економікою, демографією, психологією, педагогікою, статистикою, наукою управління. Кримінологія та правові науки: взаємозв'язок кримінології з кримінальним, кримінально-процесуальним, кримінально-виконавчим, адміністративним правом. Зв'язок кримінології з іншими правовими науками та дисциплінами, які вивчаються в навчальних закладах юридичного профілю.

Система кримінології як науки і навчальної дисципліни. Загальна та Особлива частини кримінології.

Зародження кримінологічної думки. Примітивні та теологічні погляди на злочинність, злочинця і причини, які обумовлюють порушення певних норм поведінки (Ф. Аквінський, Мартін Лютер).

Виникнення кримінології як науки. Кримінологічні погляди соціалістів-утопістів XVI-XVII століть (Т. Мор, Кампанелла, Ж. Мольєр), філософів-просвітителів XVII-XVIII століть (Ч. Беккарія, Жан-Жак Руссо, Ш. Монтескє, Вольтер). Класичний напрям (школа) кримінології. Інтелект і свідомість людини-основа, фундамент, на якому ґрунтується пояснення її індивідуальної та суспільної поведінки (Ч. Беккарія, Ієремія Бентам, А. Фейєрбах, М. Таганцев, О. Кістяківський, Н. Сергєєвський). Антропологічний напрям (школа) кримінології. Злочинність є не що інше, як природний біологічний феномен, а конкретний злочинець – це злочинний генотип (Ч. Ломброзо, Р. Гарофалло, М. Неклюдов, А. Лихачев, П. Тарнавська, В. Чиж). Соціологічний напрям (школа) кримінології. Залежність злочинності й соціального середовища. Злочинцем не народжуються, ним стають під впливом негативного середовища (Ж. Кетле, Г. Тард, А. Геррі).

Стан та розвиток кримінології в 20-30-ті роки ХХ ст. Перші кримінологічні кабінети з вивчення злочинності і злочинця (М. М. Гернет, А. А. Жижилєнко, М. Н. Ісаєв, С. В. Познишев, М. М. Полянський, Є. П. Френкель, Н. П. Паше-Озерський, М. А. Чельцов-Бебутов та ін.).

Розвиток кримінології в 60-ті роки та її сучасне становище. 1963 р. – створення Всесоюзного інституту з проблем вивчення причин і розробці заходів попередження злочинності. Визначення поняття та загальних проблем злочинності (А.А. Герцензон, А.І. Долгова, І.І. Карпець, Н.Ф. Кузнецова).

Особа злочинця (А.І. Алексєєв, Ю.М. Антонян, А.Ф. Зелінський). Віктимологічні проблеми злочинності (П.С. Дагель, Д.В. Рівман, Л.В. Франк).

Концепція попередження злочинності та окремих її видів (І.А. Аванєсов, А.П. Закалюк, В.К. Звірбуль, А.Е. Жалінський).

Сучасний етап кримінології в Україні (В.В. Галіна, І.М. Даньшин, О.М. Джужа, А.П. Закалюк, А.Ф. Зелінський, А.Н. Костенко, І.П. Лановенко, І.К. Туркевич та ін.).

Тема 2. Злочинність як соціальне явище.

Поняття злочинності. Основні ознаки злочинності: соціально-правове явище, історична обумовленість, мінливість, суспільна небезпечність, відносна масовість і регулярність, стійкість, самодетермінація.

Злочинність як статистична сукупність.

Кількісні та якісні характеристики злочинності. Стан, рівень злочинності (загальний і спеціальний коефіцієнти, коефіцієнт злочинної активності), структура, питома вага окремих видів злочинності. Динаміка злочинності й фактори, що на неї впливають. Географія злочинності, обставини, які її обумовлюють. Злочинність і злочин, їх взаємозв'язок.

Поняття латентної злочинності, її види та методи оцінки.

Стан і тенденції злочинності на сучасному етапі розвитку суспільства.

Професіоналізм, організованість, особлива зухвалість і жорстокість, застосування зброї і технічних засобів, ріст злочинності у сфері економіки, проти особистого майна громадян, злиття вітчизняної та закордонної злочинності. Соціальні наслідки злочинності.

Тема 3. Детермінація злочинності. Причини та умови окремого злочину.

Поняття причин та умов злочинності в кримінології. Філософське обґрунтування причинно-наслідкового зв'язку, закони його розвитку. Поняття кримінологічної детермінації. Протиріччя (суперечності) соціального, економічного, політичного, морального, управлінського характеру розвитку суспільства як джерела злочинності.

Класифікація причин та умов злочинності. Причини та умови, що властиві всій злочинності, її видам, окремому злочину. Об'єктивні й суб'єктивні, зовнішні та внутрішні, головні й другорядні, корінні та некорінні причини.

Тенденції і перспективи злочинності на сучасному етапі розвитку української державності.

Тема 4. Кримінологічне вчення про особу злочинця. Девіантна поведінка особи.

Поняття особи злочинця, обсяг, межі та способи її вивчення в кримінології. Соціологічна та правова характеристика особи злочинця. Особа злочинця та суміжні поняття.

Основні ознаки кримінологічної характеристики особи злочинця: соціально-демографічні, кримінально-правові, соціальні ролі й статуси, морально-психологічні властивості й особливості, ціннісні орієнтації. Сукупність ознак, що утворюють структуру особи злочинця.

Взаємодія соціального і біологічного в особі злочинця. Біологічні зачатки в особі і соціальне середовище як передумова розвитку її соціальних якостей. Типологія і класифікація злочинців. Кримінологічна характеристика основних типів злочинців. Критерії класифікації злочинців та її значення для кримінологічної профілактики.

Поняття «девіантної поведінки». Девіантна поведінка як психологічна та соціальна проблема.

Тема 5. Кримінологічне вчення про жертву злочину. Проблеми віктимології та суїцидальної поведінки.

Поняття віктимології. Поняття віктимності та віктимізації. Жертва злочину, її «вина», відшкодування збитків. Зв'язок «злочинець-жертва» як відношення, ситуація, становище.

Поняття особи потерпілого та її кримінологічне значення. Жертва і потерпілий від злочину, класифікація потерпілих від злочину.

Поняття суїцидальної поведінки. Проблеми суїциду в Україні та інших державах. Механізм суїцидальної поведінки. Проблема суїциду в практичній діяльності кримінально-виконавчої служби. Суїцидальна поведінка осіб, що потрапили в поле зору працівників органів та установ виконання покарань.

Тема 6. Загальні проблеми попередження злочинності. Фонові явища.

Поняття запобігання злочинності, профілактики, припинення, їх взаємовідношення. Принципи запобігання: законність, демократизм, гуманізм, справедливість та науковість.

Рівні запобігання злочинності поділяють на загальносоціальний і спеціально-кримінологічний. Класифікація заходів запобігання за: соціальним рівнем діяльності; обсягом (масовістю) охоплення; територіальним масштабом; етапом впливу на об'єкт профілактики; спрямованістю, видом (змістом) впливу; суб'єктом розробки і застосування. Класифікація заходів профілактики злочинності за такими підставами: соціальним рівнем попереджувальної діяльності; обсягом (масовістю охоплення); територією поширення; етапом впливу на об'єкт профілактики; спрямованістю, видом (змістом) впливу; суб'єктом розробки і застосування.

Суб'єкти профілактики злочинності (злочинів), до яких належать органи, установи, організації, підприємства, посадові особи й окремі громадяни, на яких покладено завдання та функції з виявлення, усунення, послаблення, нейтралізації причин та умов, що сприяють існуванню і поширенню злочинності в цілому, її окремих видів і конкретних злочинів, забезпечення ресоціалізації осіб, схильних до вчинення злочинів (рецидиву).

Поняття пияцтва, алкоголізму, наркоманії, наркотизму, токсикоманії, проституції, ігроманії, СНІДу. Соціальні і медичні аспекти названих «фонових явищ». Кримінально-правове оцінювання «фонових явищ».

Причини і умови виникнення та існування «фонових явищ» на сучасному етапі розвитку суспільства. Основні напрями запобігання фоновим явищам. Нормативні акти, які регламентують цю діяльність. Участь громадськості в профілактичній роботі щодо запобігання «фоновим» явищам.

Тема 7. Прогнозування та планування заходів боротьби зі злочинністю

Прогнозування як одна із функцій кримінології. Поняття кримінологічного прогнозування та кримінологічного прогнозу. Цілі, завдання та практичне знання кримінологічного прогнозування. Види кримінологічного прогнозування (довгострокове, середньострокове, поточне, цільове).

Методи кримінологічного прогнозування (екстраполяції, моделювання, експертних оцінок).

Поняття кримінологічного планування заходів боротьби із злочинністю. Цілі, завдання, види та методи кримінологічного планування. Структура кримінологічного плану. Комплексне планування боротьби зі злочинністю.

Розділ 2. Кримінологічна характеристика окремих видів злочинності.

Тема 8. Кримінологічна характеристика злочинів насильницької спрямованості

Поняття насильницьких злочинів. Насильницько-корисливі злочини. Стан, рівень, структура та динаміка насильницьких злочинів і окремих їхніх видів. Особливості насильницьких злочинів, учинених у співучасті. Характеристика осіб, які вчинили насильницькі злочини. Класифікація цієї категорії злочинів.

Причини та умови здійснення насильницьких злочинів. Зв'язок цих злочинів із сімейно-побутовими суперечками. Особливості криміногенних ситуацій, що сприяють вчиненню насильницьких злочинів. Недоліки в діяльності правоохоронних органів у запобіганні насильницької злочинності.

Основні напрями попередження насильницької злочинності. Роль органів внутрішніх справ та органів і установ виконання покарань у запобіганні насильницьких злочинів. Зміст та особливості профілактичної роботи у сфері сімейно-побутових взаємин, а також дозвілля громадян.

Тема 9. Кримінологічна характеристика злочинів ненасильницької спрямованості

Кримінологічна характеристика злочинів проти власності. Злочини проти власності корисливого та корисливо-насильницького характеру. Стан, рівень, структура, характер і динаміка крадіжок, грабежів, шахрайства, розбоїв, вимагательств (рекет). Особливості характеристики цих злочинів у сучасних умовах (час, місце, предмет, спосіб, мотиви, групова злочинна поведінка). Характеристика осіб, які вчинюють злочини проти власності громадян, державної та колективної власності.

Причини та умови вчинення злочинів проти власності. Роль матеріального фактора у вчиненні цих злочинів. Особливості особи і поведінка потерпілих від цих злочинів. Недоліки в діяльності правоохоронних органів із попередження цього виду злочинів.

Тема 10. Кримінологічна характеристика та запобігання рецидивним злочинам

Кримінологічне поняття рецидиву злочинів і рецидивної злочинності. Види рецидиву (загальний і спеціальний, одноразовий і багаторазовий, кримінологічний, пенітенціарний та ін.). Основні показники рецидивної злочинності. Стан, рівень, структура, характер, динаміка. Особливості рецидиву окремих видів злочинів. Кримінологічна характеристика особи рецидивістів.

Соціально-демографічні ознаки і морально-психологічні властивості.

Класифікація рецидивістів. Спосіб життя і злочинна поведінка злісних рецидивістів.

Причини та умови рецидивної злочинності. Специфічні обставини, що обумовлюють рецидивну злочинність. Недоліки правоохоронної діяльності та рецидивна злочинність.

Основні напрями попередження рецидивної злочинності, роль органів внутрішніх справ та інших суб'єктів профілактики у боротьбі з рецидивною злочинністю. Заходи загальної профілактики рецидивної злочинності. Індивідуальна профілактика з особами, які раніше вчинювали злочини. Запобіжна роль адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі. Роль органів внутрішніх справ у запобіганні рецидивної злочинності.

Тема 11. Кримінологічна характеристика та попередження організованої злочинності

Поняття організованої злочинності. Співвідношення категорій «організована злочинність», «злочинна організація», «організована злочинна група». Структура організованої злочинності. Види організованої злочинності.

Кримінологічна характеристика організованої злочинності (стан, рівень, структура, динаміка, характер). Поняття корупції. Особливості кримінологічної характеристики особи співучасників злочину.

Причини та умови організованої злочинності.

Основні напрями попередження організованої злочинності. Нормативно-правова основа попередження організованої злочинності та корупції.

Тема 12. Кримінологічна характеристика та запобігання злочинності неповнолітніх

Поняття злочинності неповнолітніх, їхня кримінологічна характеристика (стан, рівень, структура, динаміка, характер, географія). Особливості злочинів, вчинених цією категорією осіб. Групова злочинність неповнолітніх. Неформальні молодіжні угруповання з антисуспільною спрямованістю. Кримінологічна характеристика особи неповнолітніх злочинців. Особливості мотивації злочинів неповнолітніх. Класифікація неповнолітніх злочинців. Злочинність неповнолітніх осіб із психічними аномаліями.

Причини та умови злочинності неповнолітніх. Несприятливі фактори сімейного, навчального та виробничого виховання. Криміногенні фактори побутового оточення та сфери дозвілля. Недоліки діяльності правоохоронних органів у запобіганні злочинності неповнолітніх.

Основні напрями попередження злочинності неповнолітніх. Система державних органів, громадських формувань, трудових колективів, що беруть участь у профілактиці злочинності серед неповнолітніх. Роль правоохоронних органів у попередженні злочинності неповнолітніх. Місце та роль

кримінальної юстиції у справах неповнолітніх щодо забезпечення безпеки дітей: міжнародний досвід.

Тема 13. Кримінологічна характеристика та запобігання жіночої злочинності.

Поняття жіночої злочинності. Ознаки, що характеризують жіночу злочинність. Особливості жіночої злочинності. Кримінологічна характеристика жіночої злочинності (стан, рівень, структура, динаміка, характер).

Причини та умови жіночої злочинності. Біологічні особливості жінок. Основні напрями запобігання жіночій злочинності. Кримінологічна профілактика жіночої злочинності. Відвернення і припинення злочинів, що вчиняються жінками.

Тема 14. Кримінологічна характеристика та запобігання наркозлочинам.

Поняття злочинів, пов'язаних із наркоманією, їхня кримінологічна характеристика (стан, рівень, структура, динаміка, характер, географія). Особливості наркозлочинів. Типологія наркозлочинців. Причини та умови злочинів, пов'язаних із наркоманією. Класифікація чинників наркоманії і пов'язаною з нею злочинністю.

Загальносоціальне, спеціально-кримінологічне запобігання наркозлочинності. Заходи щодо запобігання наркоманії як соціально негативному явищу.

Роль правоохоронних органів у попередженні злочинів у сфері обігу наркотичних засобів.

Тема 15. Кримінологічна характеристика та попередження професійної злочинності

Поняття професійної злочинності. Види професійної злочинності. Ознаки, що характеризують професійну злочинність.

Кримінологічна характеристика професійної злочинності (стан, рівень, структура, динаміка, характер). Особливості кримінологічної характеристики професійного злочинця.

Причини та умови професійної злочинності.

Основні напрями попередження професійної злочинності. Нормативно-правова основа попередження професійної злочинності.

3. Рекомендована література

1. Кримінологія : підручник / за заг. ред. Л. С. Сміяна, Ю. В. Нікітіна; МОН України. – К., 2010. – 495 с. - базовий підручник ІКВС
2. Джужа О. М. Віктимологічні засади боротьби зі злочинами, що вчиняються в установах виконання покарань України : навч. посіб. / О. М. Джужа, ред. В. В. Коваленко, О. Г. Колб та ін.; МОН України,

- КНУВС, ун -т сучасних знань. – Хмельницький : Хм. ЦНП, 2012. – 171 с.
3. Кримінологічний довідник / за наук. ред. О. М. Бандурки; за заг. ред. О. М. Джужі, О. М. Литвинова; Кримінолог. асоціація України. – Київ-Харків, 2013. – 412 с.
 4. Кримінологія : навч. посіб. / О. М. Джужа, В. В. Василевич, О. Г. Колб, Н. В. Кулакова, Ю. О. Левченко, С. А. Мозоль, С. С. Чернявський, Т. А. Третякова, Ю. Ф. Іванов, Г. С. Поліщук. – К. : Атіка, 2010. – 311 с.
 5. Профілактика злочинів : підручник / МОН України, НАВС. О. М. Джужа, ред. В. В. Василевич, О. Ф. Гіда, В. В. Коваленко та ін. – К. : Атіка, 2011. – 719 с.
 6. Порядок придбання, перевезення, зберігання, відпуску, використання та знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів у закладах охорони здоров'я : затв. постан. КМ України від 13 травня 2013 р. №333 // Офіційний вісник України. – 2013. – 37. – Ст. 1303.
 7. Про внесення змін до переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів : постан. КМ України від 05 грудня 2012 р. №1129 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 93. – Ст. 3778.
 8. Кузьмін С. А. Спеціальні питання застосування кримінально-правових заходів протидії організованій злочинності : наук.-практ. посібник / С. А. Кузьмін; Міжвідом. наук. - дослід. центр з пробл. б-би з організ. Злочинністю при Раді нац. безпеки і оборони України. – К., 2012. – 83 с.
 9. Медведєв В. С. Психологія злочинної діяльності : навч. посіб. / В. С. Медведєв; НАВС. – К. : Атіка, 2012. – 203 с.
 10. Волощук А. М. Організаційно-правові засади та практика запобігання незаконному обігу наркотиків : навч. посіб. / А. М. Волощук, О. О. Юхно; МВС України; Одеський ун-т внутр. справ. – Одеса : Інтерпрінт, 2011. – 271 с.
 11. Наркологія : навч. посіб. / за заг. ред. О. М. Джужі; МВС України, НАВС. – К. : КНТ, 2012. – 324 с.
 12. Іванов Ю. Ф. Кримінологія : посібник для підготовки до іспитів / Ю. Ф. Іванов. – Вид. 2-ге, стереотип. – К. : Паливода А. В., 2011. – 160 с.
 13. Джужа О. М. Запобігання правопорушенням у місцях позбавлення волі : навч. посіб. / О. М. Джужа; ред. О. Г. Колб, В. В. Василевич; МОН України. – Луцьк, 2010. – 544 с.
 14. Протидія злочинам, що вчиняються у бюджетній сфері : навч. посіб. / А. В. Баб'як, З. Б. Живко, А. О. Йосипів та ін. – Львів, 2010. – 167 с.
 15. Головкін Б. М. Корислива насильницька злочинність в Україні: феномен, детермінація, запобігання : монографія / Б. М. Головкін. – Х. : «Право», 2011. – 431 с.
 16. Блажівський Є. М. Моніторинг протидії злочинності в Україні : монографія / Є. М. Блажівський; МВС України; ХНУВС. – Харків, 2013. – 370 с.

- 17.Абдул С. В. Віктимологічні аспекти корисливо-насильницьких злочинів відносно мігрантів в Україні : монографія / Одеський ДУВС. – Одеса, 2009. – 141 с.
- 18.Водько М. П. Кримінально-правова регламентація протидії організованій злочинності : монографія / М. П. Водько, О. О. Подобний; МВС України. Одеса ДУВС.–Одеса : Юрид. літ., 2010. – 191 с.
- 19.Андрушко А. В. Геронтологічна злочинність: кримінологічна характеристика, детермінація та запобігання : монографія / А. В. Андрушко; за ред. В. М. Поповича.–Ужгород : Ліра, 2011. – 246 с.
- 20.Мицак Б. Ф. Попередження незаконного заволодіння транспортним засобом: монографія / Б. Ф. Мицак, В. П. Захаров; Львів. ДУВС. – Львів, 2010. – 367 с.
- 21.Бутузов В. М. Протидія комп'ютерній злочинності в Україні (системно-структурний аналіз) : монографія / В. М. Бутузов. – К. : КИТ, 2010. – 405 с.
- 22.Богатирьов І. Г. Кримінологічні засади запобігання злочинності у великому місті на регіональному рівні : монографія / І. Г. Богатирьов, М. Кисельов. – Бровари, 2010. – 159 с.
- 23.Клюєв М. М. Запобігання злочинності : монографія / М. М. Клюєв. – Київ : КИТ, 2010. – 208 с.
- 24.Кримінологічні та оперативно-розшукові засади запобігання злочинам і правопорушенням, що вчиняються персоналом виправних колоній : монографія / В.В. Коваленко, О. М. Джужа, О. Г. Колб та ін.; за ред. В. В. Коваленка. – К. : Атіка-Н, 2011. – 367 с.
- 25.Проведення оперативно-розшукових заходів і слідчих дій у місцях позбавлення волі : монографія / В. Л. Ортинський ред., О. Г. Колб ред., В. П. Козак та і н. – К., 2010. – 216 с.
- 26.Корнякова Т. В. Кримінологічні засади запобігання органами прокуратури злочинам проти довкілля / Т. В. Корнякова. – К. : ІнЮре, 2011. – 407 с.
- 27.Сорока С. О. Контрабанда наркотичних засобів : проблеми протидії : монографія / С. О. Сорока. – Львів, 2012. – 227 с.
- 28.Злочинність у паливно-енергетичній сфері України: кримінологічна характеристика та запобігання : монографія / Б. М. Головкін (авт.-ред.), Г. Ю. Дарнопих, І. О. Христич та ін. – Х. : «Право», 2013. – 244 с.
- 29.Коваленко В. В. Запо бігання катуванням : монографія / В. В. Коваленко, А. О. Червяцова, О. Н. Ярмиш. – Київ : Атіка, 2010. – 159 с.
- 30.Джужа А. О. Кримінально-правові та кримінологічні засади запобігання злочинам проти статевої недоторканності дитини : монографія / НАВС. – К., 2013. – 193 с.
- 31.Небитов А. А. Торгівля людьми: стан, тенденції та запобігання : монографія / А. А.Небитов. – К., 2013. – 221 с.
- 32.Мозоль С. А. Запобігання злочинам проти виборчих прав громадян : монографія / С. А. Мозоль. – К. : Атіка, 2011. – 215 с.

33. Рейдерство: витоки, процедури, способи запобігання : монографія / О. А. Бурбело, Г. В. Козаченко, Ю. С. Погорелов, С. О. Бурбело. – Луганськ, 2012. – 182 с.
34. Запобігання та викриття корупційних злочинів в органах виконавчої влади / Д.І. Любченко, Д. Й. Никофорчук, С. І. Ніколаюк, Г. В. Прокопович. – К., 2010. – 159 с.
35. Коруля І. В. Міліція в механізмі протидії корупції : монографія / І. В. Коруля. – К., 2013. – 245 с.
36. Корупція: теоретико-методологічні засади дослідження : монографія / кер. авт. кол. І. О. Ревак. – Львів, 2011. – 219 с.
37. Головкін Б. Превентивний вплив системи антикримінального законодавства України на злочинність / Б. Головкін // Вісник Академії правових наук України. – Харків, 2012. – № 4(71). – С. 308–317.
38. Горбань А. Сучасний стан кримінології як науки / А. Горбань, В. Міщук // Вища школа. – 2012. – № 8. – С. 37–41.
39. Мошак Г. Зближення позицій українських і німецьких кримінологів / Г. Мошак // Право України. – 2012. – № 6. – С. 276–281.
40. Сосніна О. В. Злочинність як об'єкт кримінологічного дослідження / О. В. Сосніна Публічне право. – № 4/2011. – С. 379–386.
41. Кулик С. Г. Детермінація злочинів проти моральності [Текст] / С. Г. Кулик // Держава та регіони. Сер. Право. – Вип. 3, 2012. – С. 128–132.
42. Денисов С. Ф. Злочинна і пенітенціарна субкультура та її деструктивний вплив на формування поведінки молоді [Текст] / С. Ф. Денисов // Держава та регіони. Сер. Право. – Вип. 3, 2012. – С. 105–109.
43. Воляннюк О. Д. Кримінологічна характеристика та запобігання злочинам, що вчиняються неповнолітніми [Текст] / О. Д. Воляннюк // Держава та регіони. Сер. Право. – Вип. 3, 2012. – С. 102–104.
44. Джужа О. М. Основні показники злочинності: міжнародний і вітчизняний досвід / О. М. Джужа, В. В. Василевич, О. Г. Кулик // Вісник Верховного Суду України. – 2012. – № – С. 37–42.
45. Давиденко М. Л. Про показники та тенденції злочинності в Україні / М. Л. Давиденко // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – Дніпропетровськ, 2011. – № 3(55). – С. 179–184.
46. Шакун В. І. Онтологічний вимір у кримінології / В. І. Шакун // Право України. – 2010. – № 7. – С. 136–143.
47. Джужа О. М. Аналіз чинників, що впливають на віктимність в умовах глобалізації / О. М. Джужа // Науковий вісник НАВС. – К., 2012. – Вип. 5(84). – С. 9–15.
48. Ковалик І. М. Поведінка жертви насильницького злочину в механізмі злочинної поведінки / І. М. Ковалик // Науковий вісник НАВС. – К., 2012. – Вип. 2(81). – С. 88–91.
49. Чеханюк Л. В. Жертва злочину; кримінологічне та кримінально-процесуальне розуміння / Л. В. Чеханюк // Теорія і практика сучасного права. – Т. 1. – Херсон, 2010. – С. 226–228.

- 50.Телефанко Б. М. Стан і тенденції рецидивної злочинності в Україні / В. М. Телефанко // Луганський ДУВС. Вісник. Спец. вип. № 6/2011. – Луганськ, 2011. – С. 323– 327.
- 51.Гула Л. Ф. Характеристика лідерів злочинного середовища / Л. Ф. Гула // Львівський ДУВС. Вісник. Серія юридична. – Вип. 1(2)/2011. – С. 286–292.
- 52.Джужа О. М. Негативний вплив нових факторів навколишнього природного середовища на насильницькі правопорушення / О. М. Джужа // Науковий вісник НАВС. – К., 2012. – Вип. 2(81). – С. 3–9.
- 53.Прокопович Г. В. Характеристика осіб, які вчиняють корупційні злочини / Г. В. Прокопович // Науковий вісник НАВС. – К., 2010. – Вип. 5(72). – С. 130–138.
- 54.Ковалик І. М. Поведінка жертви насильницького злочину в механізмі злочинної поведінки / І. М. Ковалик // Науковий вісник НАВС. – К., 2012. – Вип. 2(81). – С. 88–91.
- 55.Йосипів А. О. Кримінологічний та кримінально-правовий зміст поняття насильства / А. О. Йосипів // Науковий вісник НАВС. – К., 2011. – Вип. 6(79). – С. 160–167.
- 56.Головкін Б. Типологія корисливих насильницьких злочинців / Б. Головкін // Право України. – 2010. – № 7. – С. 144–150.
- 57.Кубрак Р. Кримінологічна характеристика засуджених з психічними відхиленнями, які відбувають покарання у виправних колоніях / Р. Кубрак // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – Львів, 2012. – Вип. 55. – С. 234–240.
- 58.Ноздрін Д. О. До питання типології злочинців у сфері незаконного наркообігу / Д. О. Ноздрін // Роль та місце ОВС у розбудові демократичної правової держави. – Одеса, 2012.– С. 233–235.
- 59.Безуглий О. А. Засади запобігання незаконному заволодінню автотранспортом, що вчиняють за участю неповнолітніх / О. А. Безуглий // Науковий вісник НАВС. – К., 2012. – Вип. 3(82). – С. 99–106.
- 60.Міняйло Н. Є. Поняття та ознаки транснаціональної злочинної діяльності у сфері незаконного обігу вогнепальної зброї / Н. Є. Міняйло // Науковий вісник НАВС. – К., 2011. – Вип. 5(78). – С. 158–165.
- 61.Мельник П. В. Профілактика наркотизму як засіб запобігання виробничим ризикам у місцях позбавлення волі / П. В. Мельник // Науковий вісник НАВС. – К., 2011. – Вип. 2(75).– С. 167–174.
- 62.Джужа А. О. Прогнозування індивідуальної поведінки серійних сексуальних злочинців / А. О. Джужа // Науковий вісник НАВС. – К., 2011. – Вип. 5(78). – С. 147–152.
- 63.Янюк Н. Конфлікт інтересів як причина корупції на публічній службі: правові засоби запобігання і протидії / Н. Янюк // Вісник Львівського університету. Серія юридична.– Львів, 2012. – Вип. 55. – С. 139–146.
- 64.Присяжнюк І. Актуальні проблеми протидії наркозлочинності та шляхи їх подолання / і. Присяжнюк // Вісник прокуратури. – 2012. – № 6. – С. 111–119.

65. Неживець О. М. Детермінанти злочинної поведінки жінок / О. М. Неживець // Науковий вісник НАВС. – К., 2011. – Вип. 6(79). – С. 130–135.
66. Бедриківський В. В. Проблеми визначення поняття «попередження злочинності» / В. В. Бедриківський // Науковий вісник КНУВС. – К., 2010. – Вип. 1(68). – С. 131–136.
67. Кардаш О. М. Державна система протидії злочинам на споживчому ринку / О. М. Кардаш // Науковий вісник НАВС. – К., 2011. – Вип. 2(75). – С. 228–235.
68. Користін О. Є. Актуалізація економічної кримінології / О. Є. Користін, О. В. Тихонова // Науковий вісник НАВС. – К., 2011. – Вип. 1(74). – С. 145–151.
69. Коломієць О. О. Проблеми протидії розкраданню бюджетних коштів / О. О. Коломієць, І. С. Тімуш // Науковий вісник КНУВС. – К., 2010. – Вип. 3(70). – С. 19–28.
70. Якобчук А. В. Ругеляторна політика державного управління щодо запобігання ВІЛ/СНІДУ в кримінально-виконавчій системі України / А. В. Якобчук // Науковий вісник НАВС. – К., 2012. – Вип. 5(84). – С. 135–144.
71. Плутицька К. Соціально-кримінологічне запобігання примушуванню до вступу в статевий зв'язок / К. Плутицька // Юридична Україна. – 2012. – № 7. – С. 76–80.
72. Вербенський М. Т. Кримінологічна характеристика транснаціональної злочинності сфері торгівлі людьми / М. Т. Вербенський // Луганський ДУВС. Вісник – Вип. 1/2010. – Луганськ, 2010. – С. 16–22.
73. Беліх О. Г. Характеристика особи, яка вчиняє злочини у сфері банківського кредитування / О. Г. Беліх // Науковий вісник НАВС. – К., 2012. – Вип. 1(80). – С. 147–152.
74. Богатирьов І. Г. Протидія економічній злочинності в Україні оперативно - розшуковими заходами / І. Г. Богатирьов. – Дніпропетровський ДУВС. Науковий вісник. – Вип. 1(52). – Дніпропетровськ, 2011. – С. 11–16.
75. Пивоваров В. Кримінальні банкрутства: деякі питання кримінологічних досліджень В. Пивоваров // Право України. – 2011. – № 3. – С. 252–259.
76. Мельник О. В. Кримінологічна характеристика осіб, які вчиняють злочини, пов'язані із забрудненням довкілля / О. В. Мельник // Науковий вісник НАВС. – К., 2012. – Вип. 1(80). – С. 168–175.
77. Корнякова Т. До питання особливостей походження екологічної злочинності і України / Т. Корнякова // Академія правових наук України. Вісник... – № 2(65)/2011. – С. 214–225.
78. Васенко В. К. Боротьба з легалізацією (відмиванням) незаконно отриманих грошей В. К. Васенко // Право і безпека. – № 2(44). – Х., 2012. – С. 89–93.
79. Давидова Т. О. Новаційні норми у протидії корупції в Україні / Т. О. Давидова // Бизнес и безопасность. – 2013. – № 3. – С. 9–11.

80. Гвоздецький В. Д. Корупція в незалежній Україні: заходи запобігання та протидії / В. Д. Гвоздецький // Науковий вісник НАВС. – К., 2012. – Вип. 2(81). – С. 99–106.
81. Тітенко І. Боротьба з сутенерством і втягненням у заняття проституцією: міжнародно-правовий аспект / І. Тітенко // Підприємництво, господарство і право. – 2012. – 7. – С. 115–118.
82. Полтава К. Соціально-правові та кримінологічні підходи до поняття автотранспортної злочинності / К. Полтава // Юридична Україна. – 2012. – № 5. – С. 82–85.
83. Цибульський А. С. Стан, структура, динаміка дорожно-транспортних злочинів в Україні / А. С. Цибульський // Науковий вісник КНУВС. – К., 2010. – Вип. 2(69). – С. 217–224.
84. Байов О. О. Злочинність у сфері незаконного обігу наркотиків: динаміка, структура, тенденції / О. О. Байов // Луганський ДУВС, Вісник – № 1(58). – Луганськ, 2012. – С. 118–125.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання - екзамен.

5. Засоби діагностики успішності навчання – усні та письмові опитування, проведення контрольних робіт, виконання тестових завдань, написання рефератів.

Примітки:

1. Програма навчальної дисципліни визначає місце і значення навчальної дисципліни, її загальний зміст та вимоги до знань і вмінь. Програма вибіркової навчальної дисципліни розробляється закладом вищої освіти.
2. Програма навчальної дисципліни розробляється на основі освітньо-професійної програми.
3. Форма призначена для складання робочої програми навчальної дисципліни.